

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ТЕМАТИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛІКАРІВ-ПСИХОЛОГІВ, ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ І ПСИХОТЕРАПЕВТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Проф. Б. В. Михайлов, доц. І. В. Романова, доц. Ю. І. Заседа,
О. В. Коршняк, А. А. Костоусов

Харківська медична академія післядипломної освіти

Питання про дистанційну освіту в Україні стає все важливішим на сучасному етапі реформування післядипломної освіти. Тому необхідно розглянути можливість упровадження інформаційних технологій у практику освіти медичних працівників в Україні. Сучасні наукові досягнення в галузі медицини, впровадження нових методів діагностики і лікування визначають необхідність безперервної освіти медичних працівників. Саме тому дистанційна освіта має низку переваг порівняно з традиційними формами навчання. Це дає свободу і створює можливість вибирати режим очного та дистанційного навчання фахівців відповідно до індивідуальних особливостей і обставин.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційні технології, форми навчання.

ОСОБЕННОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ ТЕМАТИЧЕСКОГО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВРАЧЕЙ-ПСИХОЛОГОВ, ПРАКТИЧЕСКИХ ПСИХОЛОГОВ И ПСИХОТЕРАПЕВТОВ МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Проф. Б. В. Михайлов, доц. І. В. Романова,
доц. Ю. І. Заседа, Е. В. Коршняк, А. А. Костоусов

Вопрос о дистанционном образовании в Украине становится все более важным на современном этапе реформирования последипломного образования. Поэтому необходимо рассмотреть возможность внедрения информационных технологий в практику медицинских работников в Украине. Современные научные достижения в области медицины, внедрения новых методов диагностики и лечения определяют необходимость непрерывного образования медицинских работников. Именно поэтому дистанционное образование имеет ряд преимуществ по сравнению с традиционными формами обучения. Это дает свободу и возможность выбирать режим очного и дистанционного обучения специалистов в соответствии с индивидуальными особенностями и обстоятельствами.

Ключевые слова: дистанционное обучение, информационные технологии, формы обучения.

FEATURES OF DISTANCE EDUCATION FOR IMPROVEMENT EDUCATIONS OF DOCTORS-PSYCHOLOGISTS, PSYCHOLOGISTS AND PSYCHOTHERAPUTISTS IN MEDICAL INSTITUTIONS

B. V. Myhaylov, I. V. Romanova,
Yu. I. Zaseda, O. V. Korshnyak, A. A. Kostousov

The question of distance education in Ukraine is becoming more important these days. It is therefore necessary to consider the possibility of introducing information technology to the practice of health care workers in Ukraine. Scientific advances in medicine, processing and introduction of new methods of diagnosis and treatment necessitate continuous education of health professionals. That is why distance education has a number of advantages over traditional forms of education. This gives the freedom and opportunity to choose learning mode in accordance with the individual characteristics and circumstances.

Key words: distance education, information technology, forms of learning.

Формування інформаційної культури керівників і медичних працівників та потреба в науковому обґрунтуванні її моделі у процесі дистанційного навчання (ДН) у разі їхнього післядипломного вдосконалення є актуальною та недостатньо розробленою проблемою сьогодення. Насамперед визначмо, що ж таке ДН? За

для цього звернімося до пункту 1.3. Наказу МОЗ України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» № 40 від 21.01.2004 р., у якому зазначено, що «під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності

людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій».

Саме тому необхідно розглянути можливості впровадження інформаційних технологій (ІТ) до практики медичних працівників України. По-перше, хотілося б процитувати великого футуролога Артура Кларка, що сформулював такі три закони:

- Коли шановний, але літній учений стверджує, що щось можливо — він майже напевно має рацію. Коли він стверджує, що щось неможливо — він, досить імовірно, помиляється.
- Єдиний спосіб виявлення меж можливого полягає в тому, щоб зважитися зробити крок у неможливе.
- Будь-яку достатньо розвинену технологію неможливо відрізнити від магії.

Усі три закони є предметом довгого та цікавого обговорення, але насамперед хотілося б зупинитися на третьому. Отже спробуймо додати магії до нашого повсякденного існування. Як театр починається з вішалки, так і будь-яка медична розповідь має починатися з класифікації. Отже, зазначену «магію» на ринку подано так, як показано на рис. 1.

Для обізнаної людини така класифікація може здатися досить грубою, але маємо надію, що для більшості читацької аудиторії буде зрозумілою. Чим саме можуть допомогти ці пристрої лікарю-практику? По-перше, необхідно зважити те, що робота лікаря пов'язана з повсякчасною освітою й удосконаленням своїх навичок. І саме у цьому аспекті зазначені пристрої є просто незамінними.

Наукові досягнення в медицині, опрацювання та впровадження нових методів діагностики та лікування зумовлюють необхідність безперервної освіти медичних працівників. Кожен лікар на певному етапі своєї роботи стикається з отриманням кваліфікаційної категорії та проходженням циклів тематичного вдосконалення, що є невід'ємною частиною для підвищення наукового рівня спеціаліста. Це передбачає регулярні відвідування занять на кафедрі та базі лікарень, що не завжди є зручним для практикуючого спеціаліста і може викликати певні труднощі. Наявність системи післядипломної освіти сприяє отриманню нових наукових знань та інформації, яка дає змогу своєчасно встигати за новими відкриттями в патогенезі, діагностиці чи терапії захворювань. Існувала практика, коли переважна більшість лікарів проходила навчання 1 раз на 5 років на передатестаційних циклах. Нині такий підхід не задовольняє всіх потреб лікарів, бо за такий час у медицині з'являються нові методи, стандарти лікування, а лікарі не завжди встигають ознайомитися з ними та об'єктивно відрізнити рекламну інформацію від наукових результатів. То ж які можливості відкривають перед педагогами та слухачами курсів ДН? Інформаційно-телекомунікаційні технології вносять докорінні зміни до професійної діяльності викладачів і медичних працівників, а саме: створюють умови для швидкого розповсюдження медичних знань, створюють можливість для оптимальної перевірки рівня знань і якості засвоєння інформації, сприяють безпосередньому контакту з викладачем із приводу виниклих питань, дають змогу ефективно використовувати засоби інформатизації в процесі навчання.

Рис. 1. Схема стратифікації матеріально-програмного забезпечення ІТ-технологіями

Професійна підготовка викладачів не потребує безпосереднього оперування фізичними об'єктами і тому формування необхідних знань, умінь та навичок може бути ефективним у віртуальному середовищі в умовах ДН. Навчання викладачами медичних закладів післядипломної освіти реалізується за допомогою педагогічних та ІТ, що передбачають активне спілкування викладачів кафедри та лікарів-слухачів зі структурованим навчальним електронним матеріалом у межах предметної галузі з використанням телекомунікаційного зв'язку та ґрунтуються на методології індивідуальної роботи.

Ураховуючи це, все що потрібно від курсанта — це приїхати до установи лише двічі: для отримання необхідного програмного забезпечення і для контролю знань та отримання ліцензійного посвідчення. За всієї цієї простоти не виключається ні проміжний контроль знань, ні можливість консультування з викладачем, що можливі за допомогою безкоштовного програмного забезпечення і є доступними у всесвітній мережі. Від викладача потрібно лише кілька годин робочого часу, коли він відповідатиме на питання курсантів у режимі онлайн. Такий підхід спрощує викладання лекцій: адже лектору потрібно лише раз її зафільтувати, після чого залишається лише відповідати на запитання курсантів, що ознайомилися з відеоматеріалом. Не менш необхідним є додавання друкованого електронного варіанта лекції. Усі зазначені чинники роблять зрозумілим неочінену вигоду такого методу ДН. Що ж до викладачів, то в них з'являється

можливість працювати з меншим відривом від своєї клінічної та наукової діяльності.

Проте в умовах економічної ситуації в нашій країні більшість читачів вважатимуть запропоновані нововведення неможливими для втілення з причини економічної неспроможності. Пропонуємо розглянути економічний бік питання. Отже, ось що потрібно викладачу і лікарю-курсанту: комп'ютер, вихід до Інтернету, програмне забезпечення для підтримання контакту та обміну інформацією. Як зазначено в п. 2.9 Наказу МОЗ України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» № 40 від 21.01.2004 р., «базовою телекомунікаційною мережею СДН, що забезпечує реалізацію дистанційної форми навчання, є українська телекомунікаційна мережа закладів освіти і науки (мережа URAN), яка забезпечує для навчальних закладів та наукових установ України якісний високошвидкісний обмін інформацією та повноцінний доступ до глобальної мережі Інтернет. Навчальні заклади та організації для здійснення ДН, у разі необхідності, можуть створювати та використовувати власні корпоративні або інші телекомунікаційні мережі».

Тепер розгляньмо фінансовий бік питання. Найдетальніше це подано на графіках на рис. 2, 3 у разі варіантів бюджетного та самостійного фінансування.

Отже, ДН має низку переваг порівняно з традиційними формами. Дистанційні курси особисто-орієнтовані; лікар-слухач працює над курсом,

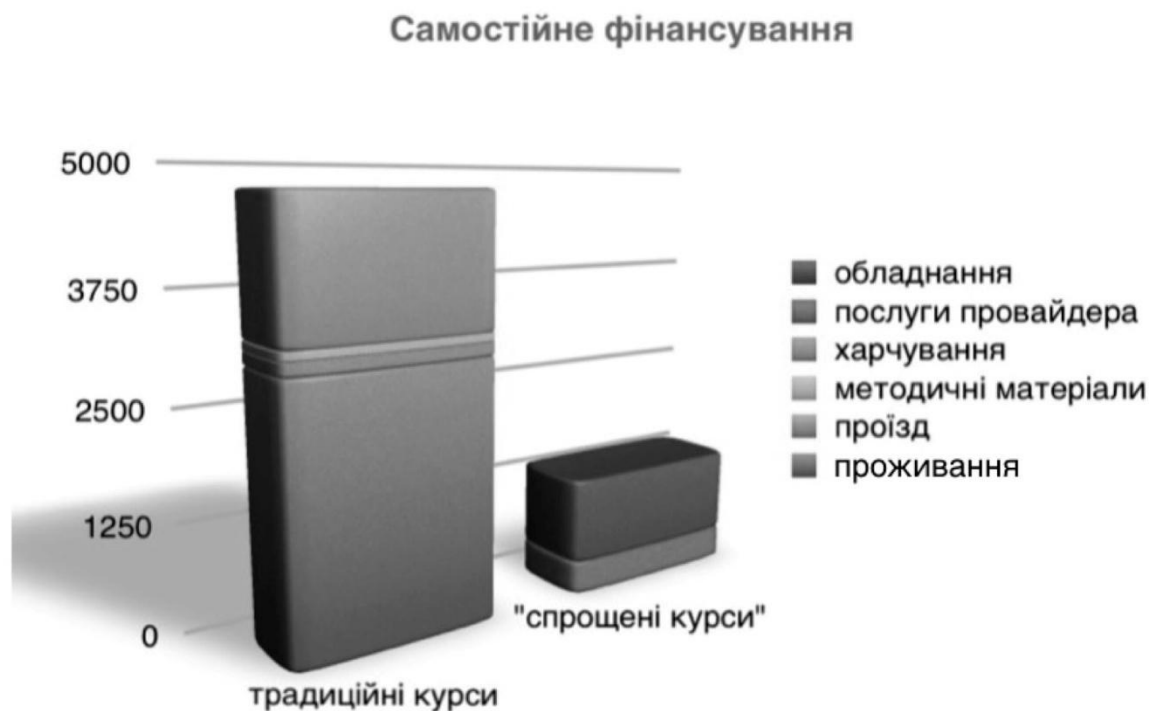

Рис. 2. Самостійне фінансування слухача

Бюджетне фінансування

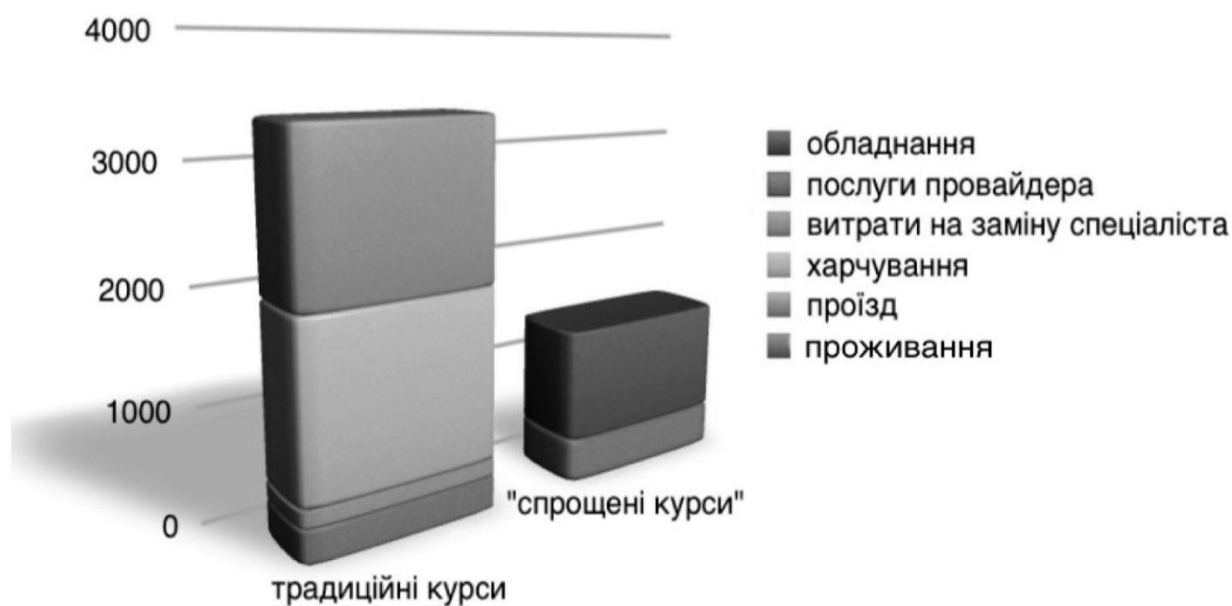

Рис. 3. Бюджетне фінансування слухача

коли це йому зручно, і стільки, скільки це необхідно для нього; є змога повернутися і переглянути пройдений матеріал, працювати швидко чи повільно — в оптимальному для курсанта темпі.

Усе це дає свободу і можливість обирати режим навчання відповідно до індивідуальних особливостей і обставин. Тим не менше, безумовно, є конкретна програма, проходження якої регламентовано

рамками одного навчального семестру, є план роботи, що допомагає організувати свій час і уникнути як недоробок, так і перевантажень.

У результаті отримуємо перспективу навчання без відриву від виробничої діяльності або навчання, не потрібно їздити у відрядження в інше місто для проходження курсів і, крім того, дистанційні курси дешевше традиційних платних курсів.